Ner 119. ROK 1843. PIĄTEK 26 MAJA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Jutro Jana Papieża.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Jutro Wychymil.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiéj			Stopnie ciepła podług Reaumura		Psychometr		Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rożne uwagi
	6	27''	3''	616	† 8°	7	2	70	Zachodni mocny	Chmurno	
23	2		4	825	12	5	2	62	Ppn Wschodni średni	,,	
	10		4	199	9	5	4	51	,, słaby	Pochmurno	Deszez

Wiadomości zagraniczne

— Paryż 7 Maja. —

Wczoraj w izbie deputowanych ukończone zostały ogólne rozprawy, nad raportem komisyi która prowadziła śledztwo wyborów. Jutro rozpocznie się roztrząsanie pojedynczych operacyi wyborczych.

Otwarcie kolei żelaznych do Orleansi Rouen, bez przedsięwzięcia jakiegokolwiek środka ku utrzymania stacyi pocztowych na tych drogach obudziło żywe obawy u wszystkich pocztmistrzów. Ze wszystkich punktów królestwa zbiegli się oni do Paryża, i wybrana z pomiędzy nich komisya, przyjmowaną była przez rozmaitych ministrów. Uskarżała się ona na to, że podczas gdy odbywają się narady nad utrzymaniem poczt, które przez postanowienie króleskie jako potrzebne uznane zostały w tym samym czasie kombinacyie pocztowe na wszystkich linijach stają się niepodobnemi, w skutku zaprowadzenia paropływów albo kolei żelaznych i muszą upaść, jeśli rząd wdać się w to nie zechce. Komisya ta wnioskowała aby natychmiast przedsięwzięte zostały środki, i żeby zażądano od izb tymczasowego kredytu dla zapobieżenia grożącej dezorganizacyi poczt. Prezes rady ministrów oświadczył komisyi, że rada widząc słuszność ich skarg i nagłość niebezpieczeństwa zajmie się zaraz tym przedmiotem.

Pan Lesseps został, jak się dziś dowiadujemy, mianowany jeneralnym konsulem francuzkim w Alexandryi i wkrótce opuści Barcelonę udając się na tę nową posadę.

Kapitan Bruat, gubernator posiadłości francuskich w Oceanii, w dniu 4 Lipca na pokładzie fregaty Uranie odpłynął z Tolonu do wysp Marquesas.

W ostatnich dniach uważano nadzwyczajny ruch między poselstwem angielskim i wydziałem spraw zagranicznych. Idzie tu znowu jak słychać o kwestyję rewizyi, którą gabinet angielski po kilku miesiącach spoczynku znowu wprowadził. Poseł angielski miał podać naszemu gabinetowi notę lorda Aberdeen w której tenże przedstawia potrzebę żeby gabinet francuzki oświadczył się nakoniec stanowczo względem téj sprawy.

Król od niejakiego czasu ma znowu przechadzać się po ulicach stolicy. Wczoraj widziano go w towarzystwie xięcia Nemours na ulicy Richelieu.

Xiąże August Sasko Koburski i jego małżonka, odwiedzili wczoraj królowę Marię Krystynę. Jeszcze wciągu tego tygodnia mają oni udać się w podróż do Lizbony.

Piszą z Algieru 30 z. m. xiąże Aumale w

dnia 20 b. m. wykonał wycieczkę (razzia), przeciw nieprzyjaznem pokoleniom, i prowadził w zdobyczy 15,000 sztuk bydła i 600 wielbłądów. Poruszenie przeciw Tenes rozpoczęło się. Paropływ la Chimere odpłynął dziś z rana, zatrzyma się on w Cherchel, dla zabrania na pokład jednéj kompanii, która w imieniu Francyi ma zająć Tenes. Inne okręty z środkami żywności i materjałami, jutro albo pojutrze odpłyną.

Twierdza Vincennes zostanie teraz znacznie wzmocnioną. Codziennie około 900 robotników zajmuje się postawieniem w najlepszym stanie téj twierdzy, która panuje nad przedmieściem Swiętego Antoniego i murami otaczającemi od Bercy do Garone.

Onegdaj ogólna summa składek dla Guadelupy w tutéjszej kasie centralnéj, wynosiła 1,874965 fr.

Giełda 8 *Maja.* Przy znacznym ruchu zniżyły się dziś kursa rent francuskich o 30 centimów. Wyrazy sir Roberta Peel w przedmiocie kwestyi zaślubin królowéj hiszpańskiéj, sprawiły nieprzyjemne wrażenie na spekulantach. Hiszpańskie papiery były także w niskim kursie wystawione na sprzedaż.

— Dnia 8 Maja —

Pretensya do wystąpienia z głosowaniem w przedmiocie zaślubin królowéj Izabelli hiszpańskiéj, którą gabinet francuzki, chociaż nie głośno oświadczył, jednakże dość wyraznie dał do zrozumienia ta pretensya równie nie znajduje poklasku w Londynie jak w Madrycie. Na jednem z ostatnich posiedzeń izby niższéj, sir Robert Peel w imieniu gabinetu St. James, oświadczył na uczynione w tym przedmiocie zapytanie pana Shiek: »Zdaniem naszem jest, że Hiszpania ma prawo do wszystkich przywilejów państwa niezawisłego. Dla tego do samych tylko hiszpanów należy rozstrzygać co królowa ich powinna uczynić w interesie dobra ludu. Królowa i ciało prawodawcze jako najwyższy sąd rozstrzygnąć mają względem związków małżeńskich.» Do tych słów ministra angielskiego, *Times* bardzo trafnie dodaje uwagę. »Oświadczenie pana Gnizot, do tyczące się oporu Francyi przeciw zaślubieniu się królowéj Izabelli II z jakimkolwiek xięciem nie należącym do domu Burbonow, musiało ludowi hiszpańskiemu uczynić wszystkich książąt z domu burbońskiego podejrzanemi, nie z powodu ich charakteru jako członków tego domu, ale dla tego, ponieważ hiszpanie obawiają się teraz że chcianoby im tych xiążąt narzucić.» W tym duchu można powiedzieć, że zagrożenie interwencji francuzkiéj w wymienionym przypadku zaślubin mogłoby tylko zaszkodzić interesom francuzkim, a raczéj interesom domu Burbonów, bo nie można niepostrzedz, że przed owem oświadczeniem ministra francuzkiego na mównicy, wszelkie kreski w téj kwestji, wypadały na korzyść tego domu, a teraz przynajmniéj duma narodowa albo nareszcie pycha hiszpańska, ma w tém interes, żeby przy rozrządzeniu ręką młodéj królowéj, pominąć rodzinę Burbonów.

Minister wojny kazał w Paryża i jego okręgu poprzybijać ogłoszenie, że w przyszły piątek odbędzie się licytacya na wielkie przedsiębierstwo robót ziemnych i mularskich w roku 1843, 44 i 45 przy budowie szesnastéj zewnętrznéj twierdzy na północy Auberviliers les-Vertus. Ta nowa twierdza panować będzie nad St Denis, kanałem; wielką drogą do Flandryi, kanałem Ourell, Pantin, la Velet, dolina St Denis równiną des Vertus; i całą północną stroną Paryża aż do bulwaru du Centre. Roboty około téj twierdzy oszacowane są na 3,5000,000 fr., a innych twierdz liczone były tylko na 3 miliony.

Nadeszły tu wiadomości z Rio Janiro 23 Marca. Fregata Beue Poule jeszcze tam nie przybyła, ale na dworze tamtéjszym czyniono przygotowania na jak najświetniejsze przyjęcie xiécia Joinvile. Okręty wojenne francuskie Ville de Marseile, Gloire i Atalante odłożyły odpłynięcie swoje na dwa tygodnie, aby być obecnemi przy przybyciu Belle Poule.

— Londyn 6 Maja. —

Cesarz chiński przesłał królowéj Wiktoryi w podarunku, dwa łóżka bogato złotem przyozdobione, wielkie mnóstwo jedwabiu w gatunku jakiego nigdy dotąd nie widziano w Europie, dwie pary kolczyków 1,000 funtów szterlingów wartości, szal na którym wyhaftowane są wszystkie znane chińczykom zwierzęta i małą skrzyneczkę zklejnotami.

— Konstantynopol 26 Kwietnia. —

Gazeta turecka z dnia 18 Rebi-el-ewwel, (18 kwiet) zawiera następuiący artykuł względem mianowania nadzorcy handlu nad Dunajem: J. Wysokość sułtan, obwiawił życzenie, aby sprawy handlowe kupieckie, zawsze należycie bywały roztrząsane i rozstrzygane, i żeby wszelkich środków używano, żeby ich ile możności wspierać i podnosić handel. Gdy teraz, co niepotrzebuje dowodzenia, okolice Badseh aż do brzegów Dunaju, a przedewszystkiem miejsca wylądowania w Ibrailla i Galacz, są prawdziwe.

mi kolebkami handlu, przeto nader potrzebném i naglącém okazało się mianować męża odznaczającego się znakomitemi wiadomościami handlowemi, któryby objął urząd i tytuł nadzorcy handlu dunajskiego. Tenże trzymając się nowych urządzeń i zasad handlu, ma załatwiać sprawy kupców którzy te okolice zwiedzają, bronić ich od wielkiéj szkody i tym sposobem niczego nie zaniedbywać, aby zebrać wszelkie środki, które by im dozwoliły prowadzić handel stosownie do najwyższego życzenia J. Wysokości z jak największą korzyścią. W tym celu trzeba wybrać w bliskości Ibraila i Galacz miejsce, które przez swoje położenie odpowiadałoby wszystkim potrzebom, aby je uczynić środkowym punktem handlu, sam zamieszkać i obowiązki swojéj misyi wykonywać. Ta posada nadzorcy handlu dunajskiego, została powierzoną Dżubel Athar Sade Mehmed Sadik Efendemu jako mężowi, którego dawniejsze urzędowanie przy intendenturze handlu, zaopatrzyło go w potrzebne doświadczenia i uzdatniło do tych obowiązków; przy téj okoliczności powierzoną mu także została komora celna w Sylistryi, ponieważ uznano że korzystnie będzie gdy takowa jemu pod zarząd będzie oddaną.

Część Literacka.

Hilarego Meciszewskiego,

Uwag o teatrze Krakowskim ciąg dalszy.

Patrz Nra 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 36, 37, 38, 39, 40, 51, 52, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 111 *i* 115 *Gazety Krakowskiéj.*)

Przejrzawszy się w ten sposób we wszystkiem, co na scenie naszéj znamionować zwykło całość obrazów dramatycznych, o ile na całość tę wpływa gra szczególnych artystów, lub ich zachowanie się; -- co przeznaczone do jéj ozdoby szpeci ją owszem widocznie; co chociaż pojedynczo piękne, nie robi jednak należytego effektu dla tego, że z nim nic nie harmonijuje ani go nic niedopełnia; --wytknąwszy w treściwym rozbiorze wszelkie uchybienia, będące zdaniem mojém przyczyną, że obrazy na scenie naszéj przedstawiane, zamiast oddychać życiem, są prawie całkiem bez wyrazu i umarłe; że każdy ich ustęp, miasto być naturalnym, jest sztucznym i wymuszonym; każdy zaś ruch sztywnym i wszelkie niweczącym złudzenie; wypada mi teraz przejść kolejno wszystkich artystów drammatycznych tutejszych, i przypatrzyć się szczegółowo ich zdolnościom i wykształceniu; ażeby dla siebie równie jak i dla czytelnika sporządzić pewien rodzaj podziałki i miary, którąbyśmy późniéj szczególne wystawy teatru tutejszego, mierzyć przyzwoicie mogli.

Pani Chełchowska. Już sama natura, wyznaczyła pani Chełchowskiéj miejsce na scenie, jak skoro się zawodowi temu oddać powzięła zamiar. Postać pani Chełchowskiéj -- jéj głos i inne fizyczne środki, jakiemi dysponować może, zamykają przed nią podwoje świątyni *Melpomeny,* i pozwalają jéj zaledwie umieścić się w rzędzie służebnic *Talii.* -- Pani *Chełchowska* nie powinna nigdy występywać w rolach traicznych, lub też ściśle dramatycznych; -- miejsce jéj jest w komedyi; a i tu jeszcze, w rolach jedynie nie wymagających żadnéj impozycyi ani reprezentacyi; -- w rolach zatem subretek, dziewcząt wiejskich, albo tak zwanych niewiniątek.--Niech pani *Chełchowska* nie myśli, że wyznaczając jéj podobną sferę akcyi, mam zamiar ograniczać ją do ról jedynie podrzędnych; --nie wcale; --w hierarchii scenicznéj, talent przydziela miejsca, ale nie rola. -- Rola subretki -- wymaga tak dobrze talentu, jak rola xiężnéj lub królowéj; i artystka grająca rolę subretki jak należy, może być znakomitszą i słynniejszą, aniżeli nie jedna grywająca same wielkie damy. Jeżeli można wierzyć pamiętnikom p. *Fleury,* panna *Raucourt,* grywająca rolę subretek na teatrze francuzkim, ćmiła w tych rolach talent nawet panien *Clairon* i *Dusmenil,* słynnych podówczas artystek tragicznych. -- Dla zupełnego zaś pocieszenia pani *Chełchowskiéj* dodam, że kiedy w r. 1780 na dworze francuzkim, szał teatralny opanował wszystkich; kiedy każdy nieledwie znakomity dom francuzki, urządzał dla siebie teatr amatorski; -- na amatorskim teatrze królowéj, w Trianon w towarzystwie złożoném z samych xiążąt krwi, do którego należała i królowa; -- sama *Marya Antonina* miała sobie przydzielone role tylko subretek; a jéj szwagier Hrabia d' Artois (*późniéj Karol X.*) grywał w tém samym towarzystwie zawsze role *valetów*(1). Może więc pani i *Chełchowska* bez ubliżenia sobie, poprzestać na tych samych rolach, jakiemi się kontentowała królowa francuzka.-- W rolach więc tych zdaniem mojém, gdyby im się tylko więcej poświęcić chciała, gdyby się przestała zapatrywać na nie jako na podrzędne, pani *Cełchowska* mogłaby się stać rychło bardzo znakomitą artystką:-- Odegrana przez nią rola Justysi, w komedyi *Mąż i żona* Fredry, najlepszym jest dowodem tego co mówię. -- pani *Cełchowska* nie podobająca się w ogóle w rolach innych, w roli téj bardzo sprawiedliwe i nie

1) W Pamiętnikach Pana *Fleury* w Tomie II. na k. 115, znajdujemy następujące zdanie o grze królowéj *Maryi Antoniny;* w rolach o których mówię: «elle était à applaudir mille fois dans *Blaise et Babet,* lorsqu' elle se dépitait, froissait ses fleurs, «les jetait dans la corbeille.... Je crois voir encore cette tête si charmante sous la cornette, et si «noble sous le diadême, balancer le joli vase de «lait sans le repandre!..»

małe otrzymała oklaski. -- pani *Cełchowska* jeżeli w roli Justysi chybiała nie raz sztuce, dowiodła jednak nią, że do ról takich wielki posiada talent; rolom więc takim do których posiada talent, wyłącznie się poświęcić winna. Powinna je zgłębiać i odbyć ich kurs, mianowicie co do przebiegłości, naiwności i t. p. znamionujących podobne charaktery na scenie. -- Obok talentu do ról wymienionych, oddać potrzeba pani *Chełchowskiéj* sprawiedliwość -- że się ubiera zawsze czysto, świeżo i gustownie -- że role zawsze umié; rzeczy, których nie można dośc wymagać od artystki.

Pani Monikowska. -- Pomimo postaci i głosu, kwalifikujących panią *Monikowską* do wszelkich rodzajów drammatu, powinnaby się zrzec wszystkich ról lirycznych, romantycznych a pozostać przy rolach w wydziale komiki niższéj, do których nie podobna jéj zaprzeczyć talentu. -- Pani *Monikowska* w rolach: panien na wydaniu, dam salonowych i wszelkich postaci traicznych, jak np. wróżki *La-voisin* zupełnie jest nie na swojem miejscu, i nie w swojéj sferze. -- Do oddawania ich jak należy brakuje pani *Monikowskiéj* wiadomości, o zwyczajach i zachowaniu się wyższych klass towarzystwa i ruchom jéj w rolach takich, zbywa na godności i szlachetności, znamionujących kobiety klass wyższych;--przeciwnie znowu w rolach gospodyń wszelkiego rodzaju, przekupek, bab starych, gdyralskich i t. p. jednem słowem w rolach tak zwanych *dames de la Halle*; pani *Monikowska* jest prawdziwie wyborną. Życzyćby przeto należało żeby zatrzymując wyłącznie te role, poświęciła swój talent jak największemu ich wydoskonaleniu, a może być w téj sferze bardzo lubioną i znakomitą artystką. -- Dobrze by równie było gdyby pani *Monikowska* chciała sobie zadawać nieco więcéj pracy w uczeniu się roli i w toalecie, -- gdy co do roli: nie zawsze ją umié -- a w toalecie, choćby subretki lub też przekupki, możnaby mieć troche więcéj gustu a mniéj zaniedbania.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 23 do dnia 24 Maja.

Mieroszewski August ob., z Polski; — Majewski Ignacy ob., Grammatyka, Komar ob., Strzelecka ob., Sobolewski ob., Fink ob., z Galicyi.

Wyjechali z Krakowa.

Chełiński Józef, Wodzicka Tekla hr., Łabowski Karol ob., Kochanowski Hieronim ob., Kubiczek Jakób ob., Srednicki Jan ob. Grodzicki Mateusz, Dąbrowski Teofil, do Polski; – Schmidthanzen Małgorzata ob., do Galicyi; — Kuryn Alexandra ob., Żukow Jwan, Asbellon Szymon, z Pruss.

Doniesienie Urzędowe.

Nro **1797.**

TRYBUNAŁ.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

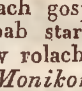
Wzywa mających prawo do kwoty złp. 24 w roku 1829 przez Michała Szybalskiego tytułem kaucyi w sprawie z Mikołajem Cynk, do depozytu sądowego złożonéj i w tymże dotąd zostającéj, aby się w przeciągu trzech miesięcy z stósownemi dowodami do Trybunału po odbiór tejże zgłosili, pod rygorem postąpienia z kwotą tą jako bezdziedziczną.

Kraków dnia 24 Kwietnia 1843 r.

Sędzia prezydujący,
J. Pareński.

(3r.) *Lasocki* Sek.

Doniesienie prywatne.



Łazienki wody mineralnéj, pod L. 122 przy podgórzu od kilku lat istniejące i dla zbawiennych skutków w wielu chorobach mianowicie reumatycznych i artrytycznych coraz liczniéj zwiedzane, w tych dniach otwarte zostały, gdzie na przyjęcie gości wszelkie poczyniono przygotowania pod bardzo umiarkowanemi warunkami. Kąpiel pojedyncza kosztuje zł. 1 gr. 12, przedpłata na 30 kąpieli zł. 30, na 15 kąpieli zł. 18. (1r.)

Szukanemi są do nabycia dobra w okręgu Miasta Krakowa położone, wartości od stu pięćdziesiąt do dwóchkroćstotysięcy złp. Mający takowe do sprzedania zechcą się zgłosić do Notaryusza publicznego W. Matakiewicza w Krakowie przy ulicy Grodzkiéj pod L. 228/9 zamieszkałego.